

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

§. 1. Rescripti nomini quid veniat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

quando est causa actus, quando scilicet actus non fieret, nisi ignoraretur; & ideo excusat omnino à peccato: scus quando est comes peccati; uti est, quando peccaretur, etiam si sciretur: nam hæc nunquam excusat à culpa. Videatur plenius Navar. *Cons h tit.*

7. Constitutionum alia sunt Generales, alia Speciales seu Personales, Generales vim legum obtinent, & generaliter omnes tenent, *l. 1. & 3. h. 1. No vel de Ecclesiast titulis 131 in princ.* Et censentur Generales, quando facta sunt per verba generalia, quia ubi lex non distinguit, nec nos distinguere oportet, *arg. l. De pretio 8. D. de public. in rem ad.* tamen si aliqua esset dubitandi ratio, an sint generales, vel non: quia dici solet, quod lex simpliciter lata comprehendat omnem casum, dato, quod in uno sit major ratio, quam in alio. *l. 1. §. quod autem D. de aliat. l. in fraudem §. fin. D. de restam milit.* Etiam generaliter intellectæ continentur rigorem, & essent duræ, *l. Prospexit D. Qui & à quibus manumissilib. non sunt.* & c. item etiam si sint solum generales in fine, & speciales in principio, *Glossa in Rubr. Cod. Etiam ob chyrographariam pecuniam & c. Insuper etiam si sint solum generales in sua præfatione & initio quia licet postea loquantur per verba specialia tamen tota lex est generalis, l. Regula §. fin. ibi: nam initium Constitutionis, & ibid. Bart. D. de iuris & facti ignorantia.* Speciales sunt, quæ non omnibus, sed alicui vel aliquibus tantum, vel certo hominum generi aut loco positæ sunt: & ideo solum ius impetrantis concernunt, nec ad successores eorum, contra quos impetratæ sunt, extenduntur, & morte etiam impetrantis expirant, *c. Signif. 36. inf. de rescrip.* & aliter vocantur Rescripta, de quibus seq. Tit.

8. Porro ut Constitutio propriè dicta sit valida, oportet eam esse æquam, justam & universalem. *can. Erit autem lex dist. 4.* ut etiam mature & cum iudicio deliberato fiat, non præcipitanter & ex abrupto, *c. Alma, vers. diligenti habitæ deliberatione De sen. ex. com. in 6 l. 1. D. De LL. factaque ad rumorem populi non tenet, arg. l. Si privatus 7. D. Qui & à quibus & c.* Nec debet per eam dari facilis occasio ad delinquendum: aliàs tamquam iniqua reprobatur, *l. Illud convenire §. 1. D. de pactis dotal. c. Quomodo modum c. Esi Christus vers. sic. quadam enim inf. de iurejurando Lud. Romanus Singul. 714. incip. Iudex potestatis.*

TITULUS III.

De Rescriptis.

§. I.

Rescripti nomine quid veniat.

1. Quid sit Rescriptum
2. Qui rescribere possint
3. Differentia inter Rescriptum & privilegium.

Quia Rescripta sunt quædam, ut ante diximus, Constitutiones speciales, per quas ut plurimum dantur ministri, qui jura exequantur, sine quibus parum est jura condere, *c. Vbi periculum 3. c. Commissa 35. de electione in 6.* ideo Pontifex post Titulum de Constitutionibus tractat de Rescriptis.

1. Rescriptum in genere nihil est aliud, quam Constitutio per epistolam specialis, vel, juxta Rebuffum, *Tract. de rescriptis nu. 5.* est Principis concessio, per litteras authenticas legitime facta: sive sit secundum jus, ut si mandetur, quatenus fiat jus, *cap. Licet 12. inf. de officio ordinarii, juxta text. in cap. 1. h. t.* sive contra jus aliquid concedatur, veluti quod condemnatus adhuc audiatur. Nam quod dicitur, rescriptum contra jus non valere, verum quidem est, nisi in rescripto juri derogetur, ut in *l. fin. Cod. Si contra jus, & c. Nisi enim Princeps expressè deroget juri, oportet iudicem judicare secundum jus, c. Si quando 5. h. t.* quia mens Principis præsumitur talis, qualis de jure esse debet, *l. Ex Facto D. de vulgari & pupill. sub stit.*

2. Dicitur, Principis; id est, cujuslibet locum primum obtinentis, qui rescribere potest. Cujusmodi in primis est Papa. *zoro h. tit. & alia jurib.* cujus rescripta interdum vocantur *Litteræ Apostolica* vel *rescripta Apostolica*: & rescriptum, quo alicui causa committitur, dicitur *Commissio*. *cap. Sedes 14. & seq. h. t.* Secundo Imperator, *sis. Cod. de precibus imp. offeren. & de diversis rescriptis.* Et hujus rescripta subinde vocantur *Divina jussiones, sacri assatus, Sacra oracula, Sacra forma aut jussiones, Imperiales concessiones Sacra littera*, Tertio, Rex Hispaniæ, Franciæ, & quilibet alius Princeps, non recognoscens superiorum. Quarto Cancellaria; sive Papæ, *c. Ad hæc 10. h. t.* sive Imperatoris vel Regis, in sua scili-

D

scilicet provincia, ubi constituta est, ne se mutuo impediatur. Quinto, Legatus Papæ, Collegium Cardinalium; & quicumque potest constitutionem condere, ac jurisdictionem habet, is potest & Rescriptum condere. Hostiensis in *Summa hujus Tit. §. Quis possit* &c. Videatur plenius Rebuffus, *d. loco*. Inferiorum vero concessionem vix dicuntur Rescripta; magisque Litteræ excommunicationis, restitutionis, commissionis, citatoriarum, inhibitoriarum, absolutiarum appellantur, *c. Olim 25 in V. absolutio litterarum h. t. & simil.*

Dicitur concessio; quia sola partis petitio non dicitur Rescriptum, sed subjuncta ipsius Principis concessio, *l. 1. l. Nec damnosa junctura rubr. Cod. de precibus Imp. offeren. c. Si gratiosa 5. h. t. in 6.* Atque ideo pars dicitur impetrare Rescriptum, quando id ei conceditur, *c. Caterum, 3. in verbis impetraverit litteras h. tit. & Impetratum Rescriptum, quando pars illa obtinuit, l. Impetrata Rescripta, Cod. sentent. rescind. non posse*. Dicitur, per litteras; nam solo verbo concessio facta non dicitur Rescriptum, nisi litteris expeditis; hæ enim sunt; quæ dicuntur Rescripta, & e contra, *c. Ad aures 8. & seqq. ac serè per tot. h. t.* Dicitur, authenticas; quia alias non dicuntur Rescripta, *c. 1. & 2. inf. De fide instrum.* Dicitur denique, legitimè facta; quia non debet subreptitiè vel obreptitiè impetrari.

3. Differt porò Rescriptum à Privilegio in pluribus; & inter alia, quod privilegium sit contra jus, *Glossa in Summa 25. q. 2.* Rescriptum vero regulariter sit secundum jus, & ad observantiam Juris communis, *l. Falso C. de divers. Rescript. Glossa in c. 1. in V. noscatur in fine, De Constitut. in 6.* & ideo secundum naturam ejus debent intelligi, *cap. Causam 18 & ubi Panor. & alij h. t.* Videatur plenius Rebuffus in *Praxi Benef. de differentijs inter Privilegium & Rescriptum.*

§. II.

Quotuplicia sunt Rescripta.

1. Rescriptorum tria genera.
2. Rescripta iustitiæ sive ad lites.
3. Rescripta gratiæ sive ad Beneficia.
4. De clausula Si preces veritate nitantur.
5. De obreptione & subreptione
6. Quanam in Rescriptorum impetratione expræmendæ.

1. Rescriptorum specialium in genere tria sunt genera, juxta triplicem modum quo contingit S. Pontificem Rescribere. Aut enim contra jus Rescribit, aliquid alicui concedendo, veluti immunitatem à collectis, ut in *l. 1. & per tot. De immunit. concedenda, lib. 10.* aut decimis, vel aliquem sua lege solvendo; vel cum aliquo dispensando. Aut Rescribit ad lites: aut denique ad beneficia Primi modi Rescripta dicuntur Privilegia, *de quibus lib. 5.* Secundi modi, dum scilicet ad lites Rescribit, appellantur.

2. Rescripta Iustitiæ; quorum meminit, *l. Legib. Cod. Si contra jus vel utilitatem publ.* ubi Bartol. & alij, *c. Suscitatus 13. c. Pastoralis 14. c. Super litteris 10. h. t. & talia sunt, cum Pontifex de jure partis obscuro consultus, aperit illud, & quid Judex in judicando sequi debeat, ostendit, c. Ex parte 12. c. Sedes 15. & alij hoc tit.* aut quando causâ ad se devoluta Judicem aliquem delegat, *c. 1. c. Nonnulli 28. & alij hoc tit.* Dicuntur autem Rescripta ad lites seu iustitiæ, tum quia ad iustitiæ administrationem pertinent & referuntur: tum quia causam annexam habent, cur concedi debeant, nec sunt meræ gratiæ. Et hæc licet præter jus dentur, in casibus scilicet à jure non decisis: tamen dicuntur etiam dari secundum jus, quia vel ad juris interpretationem, vel ad juris debitam executionem dantur.

3. Rescripta denique ad beneficia vocantur Rescripta Gratiæ, quorum *text. in c. Gratia hoc tit. in 6. Clement. Gratia, eod. tit.* quia nullam aliam causam habent, cui concedantur, quam concedentis meram liberalitatem. Hujusmodi Rescripta sunt, quibus Pontifex mandat alicui provideri de beneficio Ecclesiastico, *c. Mandatum 38. c. Abbate 40. h. t. & de his duobus posterioribus Rescriptorum generibus hic agimus, ut Rescripta hic nihil aliud sint, quam S. Pontificis Epistolæ ad lites vel ad beneficia; ad supplicationem alicujus Rescriptæ. Alioquin alia sunt Rescripta gratiæ, quæ à sæcularibus conceduntur; & sunt remissiones gratiæ & indulgentiæ, de quibus *D. ad Senatus. Turpil. & Cod. De abolitio.* Alia solent dici Rescripta Communia seu Mixta, ut quidam vocant, quæ scilicet tum à Papa, tum à sæcularibus Principibus concedi possunt, ut Rescriptum legiimationis;*